

گزاشته‌ها

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال هفتم، شماره یکم و دوم، بهار - تابستان ۱۴۰۱ [انتشار: زمستان ۱۴۰۲]

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب، سی سال تلاش • معرّفی کهن‌ترین نسخه چهارمقاله نظامی عروضی، کتاب قرن هشتم هجری / امیر ارغوان • شاعران کجچی: خانواده‌ها، شعر و اشکال حمایت در آذربایجان و فراتر از آن (قرن چهاردهم تا هفدهم) / کریمت ورنو، ترجمه: مهدی رحیمپور • کتیبه دوزخانه زلمسکورت / احسان شیرازی، با همکاری ایگور انستراخ • پندنامه انوشیروان: دست‌نویسی نویافته از منظومه امیرالشعرا برهانی نیشابوری / مهدی طهباس • یادکرد «خلیج فارس» در قاموس‌های تورات عبری و تلمود / حیدر عبّوس، رسالهٔ دموکرات تحریر عبارات / علی بودی • بررسی بیتی از دیوان انوری ایبوردی / محمود علی‌پور • تذکره المعاصرین، تذکره‌ای ناب از سراینندگان فارسی‌سرا / جمیل جالی، ترجمه: انجم حمید • بیتی نویافته از سنایی غزنوی / محسن احمدپوشی • مثل‌ها و کنایات مشترک فارسی و عربی رایج در فلسطین / سهیل باری گنبدی • عارف ایچی یا عارف الحی اصفهانی؟ (ادراکی بر یک بدخوانی از مصحح لطائف الحیال) / محمدمسافر خانم • بررسی کتاب تلفظ در شعر کهن فارسی (اوراست دوم) / مهدی کشلی • برگ‌های کهن از ترجمهٔ پارسی قرآن مجید (قرآن شیرازی) / میلاد یگلدو • نقلی بر کتاب نظامی گنجوی: زندگی و آثار/ مهدی فیروززاد • مختصری دربارهٔ شیوهٔ ضبط کلمات زبان‌های ایرانی میانهٔ غربی، ایرانی باستان، هلندی باستان و یونانی به خط فارسی / سید احمدرضا قاسمی • شیوهٔ ضبط واژه‌های متون میخی به خط فارسی / سهیل بنیاد • زندگی و آثار فرانضی زاده محمّدسعید افغانی / نسرته صالح • پاسخی به نوشتهٔ عارف نوشاهی دربارهٔ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانهٔ کنگره / علی منوری آقانه

شده خوان ز عشق دیرت
کفتی اندر غم رخ لب
با سنی قدر صدق کنت جلال
ما که دارم بره بره و مضام
کست در دیده دور باب بت
شاه بر تخت جمهرش رای
که بطفت نمای رنجببال
کنت باوی سنی هک کل روی
هر زمانه ترا ندیدم
پریان چون گنینه بر کنای
پندراست تا بعد قاف
که سهر جوان و سپنبل روی
پست رامی دراز در پشت
کرچه دایم که دل شود ریشیت

فهرست

سرخن

مؤسسسه پژوهشی میراث مکتوب: سی سال تلاش ۵-۶

جستار

- معرفی کهن‌ترین نسخه چهارمقاله نظامی عروضی، کتابت قرن هشتم هجری / امیر ارغوان ۷-۱۸
 شاعران کججی: خانواده‌ها، شعر و اشکال حمایت در آذربایجان و فراتر از آن (قرن چهاردهم تا هفدهم) /
 کریستف ورنر: ترجمه: مهدی رحیم‌پور ۱۹-۳۵
 کتیبه دوزبانۀ زلمکوت / احسان شواری: با همکاری ایگنو اشتراوخ ۳۶-۵۵
 پندنامه انوشیروان: دستنویسی نویافته از منظومه امیرالشعرا برهانی نیشابوری / مهدی طهماسبی ۵۶-۶۹
 یادکرد «خلیج فارس» در قاموس‌های تورات عبری و تلمود / حیدر عیوضی ۷۰-۷۲
 رسالۀ رموزات تحریر عبارات / علی بوذری ۷۳-۷۸
 بررسی بیتی از دیوان انوری ابیوردی / محمود عالی‌پور ۷۹-۸۱
 تذکره المعاصرین، تذکره‌ای نایاب از سرایندگان فارسی‌سرا / جمیل جالبی: ترجمه: انجم حمید ۸۲-۸۹
 بیتی نویافته از سنایی غزنوی / محسن احمدوندی ۹۰-۹۲
 مثل‌ها و کنایات مشترک فارسی و عربی رایج در فلسطین / سهیل یاری گلدزده ۹۳-۹۵
 عارف ایجی یا عارف الحی اصفهانی؟ (درنگی بر یک بدخوانی از مصحح لطائف الخیال) / محمدصادق خاتمی ۹۶-۹۷

نقد و بررسی

- بررسی کتاب تلفظ در شعر کهن فارسی (ویراست دوم) / مهدی کمالی ۹۸-۱۱۴
 برگ‌های کهن از ترجمه پارسی قرآن مجید (قرآن شیرانی) / میلاد بیگدلو ۱۱۵-۱۲۳
 نقدی بر کتاب نظامی گنجوی: زندگی و آثار / مهدی فیروزیان ۱۲۴-۱۳۲

پژوهش‌های دبالتی

- مختصری درباره شیوه ضبط کلمات زبان‌های ایرانی میانه غربی، ایرانی باستان، هندی باستان و یونانی به
 خط فارسی / سیداحمدرضا قائم‌مقامی ۱۳۳-۱۳۷
 شیوه ضبط واژه‌های متون میخی به خط فارسی / سهیل دلشاد ۱۳۸-۱۴۶

ایران در متون و منابع عثمانی (۲۶)

- زندگی و آثار فرائضی‌زاده محمدسعید افندی / نصرالله صالحی ۱۴۷-۱۴۹

دبارة نوسازی پیرین

- پاسخی به نوشته عارف نوشاهی درباره فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه کنگره /
 علی صفری آق‌قلعه ۱۵۰-۱۵۵

سالنامه
میراث
میراث

(۱۴۰۲-۱۳۷۲)

یادکرد «خلیج فارس» در قاموس‌های تورات عبری و تلمود

حیدر عیوضی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث قم
heidareyvazi@yahoo.com

درآمد

مقاله حاضر مجموعه یادداشت‌های راقم این سطور در مراجعه به فرهنگ‌های تورات عبری در ضمن کلان‌پروژه «بررسی و نقد روابط بینامتنی قرآن و متون پیشین با تکیه بر متون عبری و سریانی» در پژوهشگاه قرآن و حدیث قم است. جلد نخست این پروژه با عنوان فرهنگ تطبیقی قرآن و تورات (الف- زاء/ ۲- ۳) با ۳۰۰ مدخل به‌تازگی، در پاییز ۱۴۰۲، منتشر شده‌است. باری، آنچه در پی می‌آید صرفاً یادداشت‌هایی است که اکنون اندکی سروسامان یافته و به‌عنوان یک طرح بحث ارائه می‌شود.

نام خلیج فارس در خود تورات عبری نیامده‌است، اما قاموس‌های فنی تورات عبری و تلمود در ذیل برخی مدخل‌ها (در این جا نه مورد لیست شده)، در جانمایی و تبیین منطقه جغرافیای قبایل، بندرگاه‌ها یا شهرهای باستانی که نزدیک خلیج فارس بوده‌اند، از این نام (Persian Gulf) استفاده کرده‌اند. باری، قاموس‌های مورد استفاده در این مقاله با علامت اختصاری آن‌ها در سمت چپ، عبارتند از:

1. **Gesenius:** *Gesenius's Hebrew – Chaldee Lexicon to the Old Testament*, Wilhelm Gesenius; Translated by: Samuel Prideaux Tregelles (Michigan, 1979).
2. **DT:** *A Dictionary of the Targumim, Talmud Babli, Talmud Yerushalmi and Midrashic Literature*, Marcus Jastrow (New York: G.P.Putnam's Sons, 1903).

3. **BDB:** *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*, F. Brown, S. Driever and C. Briggs (USA, Hendrickson, 1996).

4. **TDOT:** *Theological Dictionary of Old Testament*, Botterweck, Johannes & Helmer Ringgren and Heinz Josef Fabry (Edit.), Translators: David E. Green, John T. Willis, Douglas W. Scott (Eardmans, 1975- 2015).

– فرهنگ الهیاتی عهد عتیق، بوتروک، رینگرن، یوزف فابری، ترجمه به انگلیسی گروه مترجمان (۱۹۹۷- ۲۰۰۴م، ۱۵ جلد + یک جلد بخش آرامی) (مجلد ۱۶، ۲۰۱۸م، سرویاستار علمی Gzella) و یک جلد نمایه).

5. **TWOT:** *Theological Wordbook of the Old Testament*, R. Laird Harris, Gleason L. Archer, Bruce K. Waltke, 2. Volume (Chicago, Moody Press, 1980).

آثار یادشده بر اساس تاریخ نگارش آن‌ها، یعنی از سال‌های آغازین قرن نوزدهم (۱۸۱۰-۱۸۱۲م) تا دوره معاصر (۲۰۱۸م) مرتب شده‌اند. البته سال انتشاری که در مشخصات اجمالی فوق درج شده مطابق چاپی است که در این جا استفاده شده‌است. نگارنده در مقاله‌ای^۱ به تفصیل به معرفی و اهمیت این منابع پرداخته‌است، به این جهت نیازی به تکرار آن در این جا نیست.

یادکرد «خلیج فارس» در قاموس‌های تورات عبری-تلمود
مدخل‌های زیر به ترتیب الفبای عبری است:

۱. **Dedān** /דדן: نام قبیله

نام این قبیله در بخش‌های مختلف تورات عبری دیده می‌شود (پیدایش ۱۰: ۷؛ حزقیال ۳۸: ۱۳). بر اساس حزقیال (۲۷: ۱۵) چنین می‌نماید که بازرگانان خبره‌ای بوده‌اند. عبارت گزنیوس در تعیین محل سکونت آنان چنین است:

Gesenius: Daden دادن, an island of the Persian Gulf, called by the Syrians...

جزیره‌ای در خلیج فارس که به سریانی [دادن] گفته می‌شود...

BDB: south-Arabian tribe on Persian Gulf.

۱. نک. «تحوّلات در دانش ریشه‌شناسی تورات عبری از گزنیوس تا رینگرن: الگویی برای مطالعات قرآنی»، حیدر عیوضی، ایرانشهر امروز، س ۲، ش ۱، خرداد ۱۳۹۶.

TDOT: The parallelism suggests that yām and nāhār refer to the cosmic ocean and the world-wide rule of the king, but as they stand yām could refer to the Mediterranean or the Persian Gulf and nāhār to the Euphrates. (6/92)

تناظر میان یم (دریا) و نهر (رود) نشان از قلمرو عظیم و حکومت [این] جهانی پادشاه دارد، و همان‌طور که گفته می‌شود یم به مدیترانه یا خلیج فارس، و نهر به فرات اشاره دارد.

در قاموس TDOT در ذیل همین مدخل، به تناسب موضوع به معادل واژه دریا در متون اکدی در بین‌النهرین نیز پرداخته شده که بخشی از آن مرتبط با موضوع ما می‌باشد:

Mesopotamia. AKK. tām̄tu, “sea”, is used as a general geographical term: tām̄tu elītu, “the upper sea,” refers to the Mediterranean; tām̄tu šaplītu, “the lower sea,” is the Persian Gulf. (6/88)

بین‌النهرین: در اکدی واژه tām̄tu «دریا» به‌عنوان یک اصطلاح جغرافیایی کلی استفاده می‌شود، به این ترتیب tām̄tu elītu «دریای علیا» اشاره به مدیترانه دارد و منظور از tām̄tu šaplītu «دریای سفلی» خلیج فارس می‌باشد.

بسط این موضوع و بررسی منابع مورد استفاده این فرهنگ، مشخصاً کتاب B. Meisner, *Babylonien und Assyrien*, 2 vols. (Heidelberg, 1920-25) از بایسته‌های پژوهش است.

۵. *Mesha* / מִשָּׁא: میشا (نام شهر/ منطقه) سفر پیدایش (۱۰: ۳۰) به مسکن اولاد یقطان اشاره دارد: «و مسکن ایشان از میشا بود به سمت سفاره، که کوهی از کوه‌های شرقی است».

گزنپوس در ذیل این مدخل و در توضیح این آیه، شهر سفاره در آیه را منطبق با استان ظفار در کشور عمان می‌داند و کوه‌های مذکور را همان سلسله کوه‌های واقع در مرکز عربستان، از حومه مکه و مدینه تا خلیج فارس، می‌شمرد:

Gesenius: The mountains of Arabia are no doubt the chain of mountains nearly in the middle of Arabia, running from near Mecca and Medina, to the Persian Gulf. (514)

از قبائل عربستان جنوبی در خلیج فارس.

۲. *ḥavilāh* / חַוִּילָה: حویل (نام شهر/ منطقه)

نام این سرزمین در بخش‌های مختلف تورات آمده و احتمالاً چند سرزمین با این نام وجود داشته‌است. برخی قاموس‌ها مشخصاً در سفر پیدایش (۲۵: ۱۸) که منزل‌گاه فرزندان اسماعیل را توضیح می‌دهد «و ایشان از حویل تا شور، که مقابل مصر، به سمت آشور واقع است، ساکن بودند»، آن را در نزدیکی‌های خلیج فارس دانسته‌اند:

Gesenius: ... dwelling near the Persian Gulf... (264; BDB: 296)

۳. *Yišmā'el* / יִשְׁמָאֵל: اسماعیل (فرزند ابراهیم) عبارت گزنپوس در معرفی سرزمین‌های محل سکونت فرزندان اسماعیل چنین است:

Gesenius: ... wandering as nomads from... and from Egypt as far as the Persian Gulf... (373)

به‌عنوان اقوام چادرنشین از... و از مصر تا خلیج فارس در چرخش بودند.

۴. *yām* / יָם: دریا

این واژه بسامد بالایی در سراسر تورات عبری دارد؛ علاوه بر اشاره به دریای سرخ، دریای مدیترانه، در موارد متعددی از رود نیل، فرات نیز به yām تعبیر (قس. یم در عربی) شده‌است. تا جایی که اطلاع داریم، دست‌کم در سه مورد، قاموس‌نگاران تطابق آن را با خلیج فارس محتمل دانسته‌اند: در مورد نخست تردید بین رود فرات و خلیج فارس است و در موارد دوم و سوم با دریای مدیترانه.

الف. «وحی درباره بیابان بحر: چنان‌که گردباد در جنوب می‌آید، این نیز از بیابان از زمین هولناک می‌آید.» (اشعیا ۲۱: ۱)

TWOT: where it may refer to the Persian Gulf. (1/381)

TDOT: ... the reference may be to the Persian Gulf, or the “river” (nāhār) Euphrates. (6/91)

ب-ج «و او حکمرانی خواهد کرد از دریا تا دریا و از نهر تا اقصای جهان.» (مزامیر ۷۲: ۸؛ زکریا ۹: ۱۰)

۶. מַשְׁמָהִיג / māšmāhig: نام بندری در خلیج فارس (در کشور بحرین فعلی) در رسالهٔ رُش هَشانا^۲ برگ ۲۳ الف از بنادر رومیان و ایرانیان سخن به میان آمده، و این‌که در بنادر رومیان مرجان پرورش می‌دادند، اما ایرانیان مروارید؛ محلّ شاهد این عبارت پایانی است: بنادر ایرانی را «بندر شاهی מַשְׁמָהִיג / Māshmāhig» می‌گویند.

مارکوس جسترو^۳، محقق مبرز تلمود، در ذیل مدخل واژهٔ مذکور و برای جانمایی این بندر می‌گوید: a place on an island of the Persian Gulf (DT, 2/856). در این قاموس به دیگر یادکردهای این بندر در تلمود نیز اشاره شده‌است، از جمله: یوما ۷۷ الف.

۷. מֶרַתְיִם / Merathayim: مرتایم (نام شهر، منطقه) قاموس BDB در توضیح آن می‌گوید «محلّی در نزدیکی جنوب بابل، خلیج فارس» (۶۰۱).

۸. סַבְתָּא / Sabta: شهر سَبَا (اوّل تواریخ ۱: ۹) در معرفی شهر سَبَا آمده‌است:

BDB: ... old commercial city of South Arabia, ... near west shore of Persian Gulf. (688)

شهر تجاری باستان در جنوب عربستان،... نزدیک ساحل غربی خلیج فارس.

۲. رسالة Rosh Hashanah «اوّل سال»: رُش هَشانا در بخش دوم تلمود، موسوم به موعدیم (جشن‌ها) قرار دارد.

3. Marcus Jastrow (1823-1903).

۹. רַמָּה / Ramah: رَعْمَه (نام قبیله، منطقه)

در سفر پیدایش (۱۰: ۹)، نام این شهر دیده‌می‌شود و حزقیال (۲۷: ۲۲) از تجّار این شهر خبر می‌دهد که در دادوستد ادویه‌جات و سنگ‌های گران‌قیمت شهره بوده‌اند. بخشی از عبارت گزنیوس و قاموس BDB در ذیل این مدخل چنین است:

Gesenius: LXX. in Gen. renders it Ραμα [Ραμμα], i.e. a town on the Persian Gulf... (774; BDB, 947)

نسخهٔ یونانی هفتادی، در سفر پیدایش آن را راما، شهری در خلیج فارس، ترجمه کرده‌است.

جمع‌بندی

همان‌طور که گفته‌آمد، این مقاله یک پژوهش مستقل نیست، بلکه به‌عنوان یک طرح بحث ارائه شده‌است؛ قطعاً با بررسی بیش‌تر موارد متعدّد دیگری نیز به این فهرست اوّلّیه اضافه خواهد شد. این موضوع می‌تواند به‌عنوان یک بایستهٔ پژوهشی نیز مطرح باشد.

باید توجه داشت که تورات، تلمود و نیز میدارش‌ها جزء متون ادبی و مهمّ جهان محسوب می‌شوند و از طرفی قاموس‌های نوین عبری نیز در رمزگشایی از این متون فوق‌العاده دقیق و غنی هستند و جزء منابع معتبر در مطالعات ادیان ابراهیمی به‌شمار می‌روند.

در جدول زیر نمایه‌ای از آنچه آمد دیده‌می‌شود:

TDOT	TWOT	DT	BDB	Gesenius	مدخل / واژه
			187	190	דְּדָן / Dedan
			296	264	חַוִּילָה / Chavilah
6/ 88, 91, 92	1/381		411		יָם / yam
				373	יִשְׁמָ'עֵל / Yišmā'el
			602	514	מֶשָׂא / Mesha
		2/856			מַשְׁמָהִיג / māšmāhig
			601		מֶרַתְיִם / Merathayim
			688		סַבְתָּא / Sabta
			947	774	רַמָּה / Ramah

Table of Contents

Editorial

The Written Heritage Research Institute: Thirty Years of Endeavour..... 5-6

Articles

- A Review of the Oldest Manuscript of Nizami-ye 'Arūzī's *Chahar Maqala* (The Four Treatises), Copied in the 8th Century AH. / **Amir ARGHAVAN** 7-18
- The Kujujī Poets: Families, Poetry, and Forms of Patronage in Azerbaijan and Beyond (Fourteenth to Seventeenth Centuries) / **Christoph WERNER**; Translated by **Mehdi RAHIMPOUR** 19-35
- The Bilingual Inscription of Zalamkot / **Ehsan SHAVAREBI**; with a contribution by **Ingo STRAUCH** 36-55
- Anūshīrvān's Pand-Nāma (Book of Wisdom); A Newly-Found Manuscript of Amīr-Al-Shu'arā, Burhāni-yi Nayshābūrī's Composition / **Mehdi TAHMASEBI** 56-69
- The Mention of the Persian Gulf in Dictionaries of The Hebrew Bible and Talmud / **Heidar EIVAZI** 70-72
- Resāle-ye *Rumūz-i Tahrīr-i 'Ibārāt* (A Treatise on the Use of Punctuation in Writing) / **Ali BOUZARI** 73-78
- A Study on a Couplet of Anvarī's *Diwan* (Collection of Poems) / **Mahmoud ALIPOUR** 79-81
- Tazkirat-Al-Mu'āsirīn* (Memoirs of the Contemporaries): An Obscure Memoir of Persian Poets / **Jamil JALEBI**; Translated by **Anjom HAMID** 82-89
- A Newly-Found Couplet of Sanā'ī / **Mohsen AHMADVANDI** 90-92
- Shared Persian and Arabic Adages and Allusions Commonly Used In Palestine / **Soheil YARI GOLDARREH** 93-95
- 'Arif-i Īji or 'Arif-Al-Hay Isfahāni (A Contemplation on an Erroneous Reading by The Editor of *Latā'if-Al-Khīyāl* (Subtleties of Imagination)) / **MohammadSadegh KHATAMI** 96-97

Reviews and Critiques

- A Review of *Pronunciation in Classical Persian Poetry* (Second Edition) / **Mehdi KAMALI** 98-114
- Old Folios of a Quran Translation In Persian (The So-Called Shīrānī Quran) / **Milad BIGDELOU** 115-123
- A Review of *Nizami-ye Ganjawā: Life and Works* / **Mehdi FIROUZIAN** 124-132

Essays on Research

- Notes on the Transliteration of Middle Iranian, Old Iranian, Sanskrit, and Greek Words into Persian Script / **Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI** 133-137
- Cuneiform Texts in Persian Script: Transliteration and Transcription / **Soheil DELSHAD** 138-146

Iran in Ottoman Texts and Sources (25)

- Life and Works of Muhammad Sa'id Efendi / **Nasrollah SALEHI** 147-149

On the Previous Articles

- A Response to 'Arīf Naushahi's Article on *The Library of Congress Catalogue of Persian Manuscripts* / **Ali SAFARI AQ-QALEH** 150-155

Gozaresh-e Miras

98 - 99

Quarterly Journal of Textual Criticism,
Codicology and Iranology
Third Series, vol. 7, no. 1 - 2, Spring - Summer 2022
[Pub. Winter 2024]

Proprietor:

The WRITTEN HERITAGE RESEARCH INSTITUTE

Managing Director & Editor-in-Chief:

Akbar Irani

General Editor:

Masoud Rastipour

Managing Editor:

Younes Taslimi-Pak

Cover:

Mahmood Khani

Print:

Miras

No. 1182, Enghelab Ave.,
Between Daneshgah St. & Abureyhan St.,
Tehran, Iran

Postal Code: 1315693519

Tel: 66490612, **Fax:** 66406258

Website: www.mirasmaktoob.com

E-mail: gozaresh@mirasmaktoob.ir

Table of Contents

Editorial

The Written Heritage Research Institute: Thirty Years of Endeavour..... 5-6

Articles

- A Review of the Oldest Manuscript of Nizami-ye 'Arūzī's *Chahar Maqala* (The Four Treatises), Copied in the 8th Century AH. / Amir ARGHAVAN 7-18
- The Kujujī Poets: Families, Poetry, and Forms of Patronage in Azerbaijan and Beyond (Fourteenth to Seventeenth Centuries) / Christoph WERNER; Translated by Mehdi RAHIMPOUR 19-35
- The Bilingual Inscription of Zalamkot / Ehsan SHAVAREBI; with a contribution by Ingo STRAUCH 36-55
- Anūshīrvān's Pand-Nāma (Book of Wisdom); A Newly-Found Manuscript of Amīr-Al-Shu'arā, Burhāni-yi Nayshābūrī's Composition / Mehdi TAHMASEBI 56-69
- The Mention of the Persian Gulf in Dictionaries of The Hebrew Bible and Talmud / Heidar EIVAZI 70-72
- Resāle-ye Rumūz-i Tahrīr-i 'Ibārāt (A Treatise on the Use of Punctuation in Writing) / Ali BOUZARI 73-78
- A Study on a Couplet of Anvarī's *Diwan* (Collection of Poems) / Mahmoud ALIPOUR..... 79-81
- Tazkirat-Al-Mu'āsirīn* (Memoirs of the Contemporaries): An Obscure Memoir of Persian Poets / Jamil JALEBI; Translated by Anjom HAMID 82-89
- A Newly-Found Couplet of Sanā'ī / Mohsen AHMADVANDI 90-92
- Shared Persian and Arabic Adages and Allusions Commonly Used In Palestine / Soheil YARI GOLDARREH 93-95
- 'Arif-i Īji or 'Arif-Al-Hay Isfahāni (A Contemplation on an Erroneous Reading by The Editor of *Latā'if-Al-Khīyāl* (Subtleties of Imagination)) / MohammadSadegh KHATAMI 96-97

Reviews and Critiques

- A Review of *Pronunciation in Classical Persian Poetry* (Second Edition) / Mehdi KAMALI 98-114
- Old Folios of a Quran Translation In Persian (The So-Called Shīrānī Quran) / Milad BIGDELOU..... 115-123
- A Review of *Nizami-ye Ganjawi: Life and Works* / Mehdi FIROUZIAN 124-132

Essays on Research

- Notes on the Transliteration of Middle Iranian, Old Iranian, Sanskrit, and Greek Words into Persian Script / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI 133-137
- Cuneiform Texts in Persian Script: Transliteration and Transcription / Soheil DELSHAD 138-146

Iran in Ottoman Texts and Sources (25)

- Life and Works of Muhammad Sa'id Efendi / Nasrollah SALEHI 147-149

On the Previous Articles

- A Response to 'Arīf Naushahi's Article on *The Library of Congress Catalogue of Persian Manuscripts* / Ali SAFARI AQ-QALEH 150-155